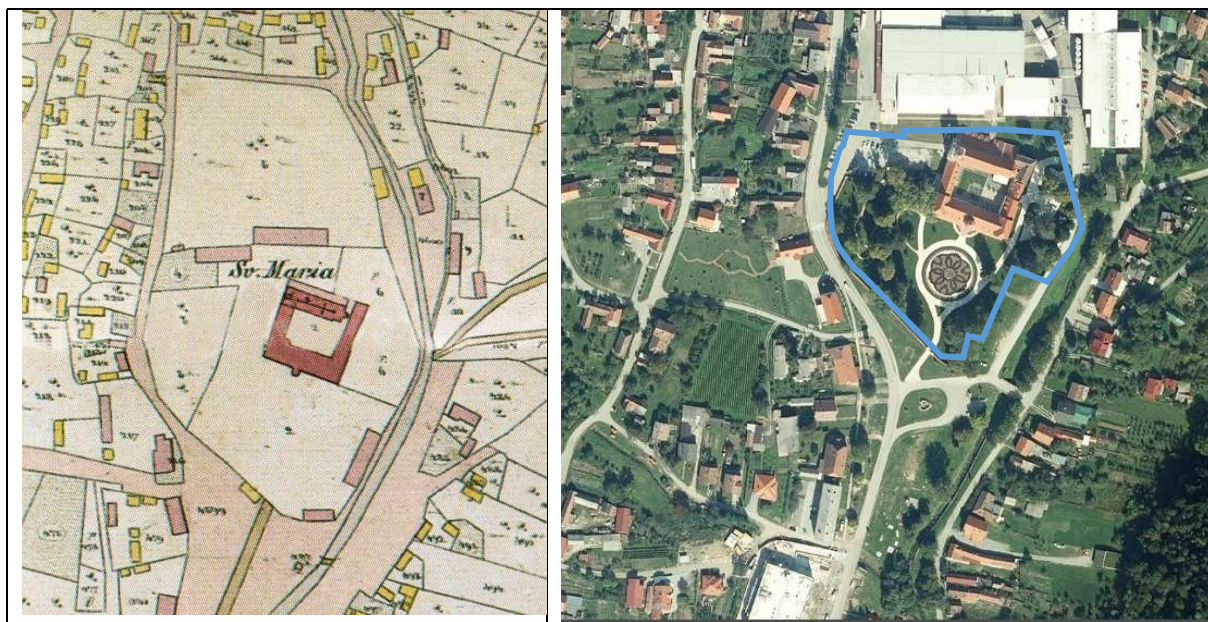

KUTJEVO

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Požeško-slavonska
Grad/općina	Grad Kutjevo
Katastarski podaci	k.č. br: k.č. 545, 546/1, k.o. Kutjevo
Naziv	Povijesni kompleks Kutjevo (Dvorac Turković)
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Požegi
Glavna datacija	18. i 19. stoljeće
Naručitelj	Isusovački red, obitelj Turković
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-398
Namjena	Turističko-ugostiteljska

Povijesni katastar iz 1862. g., zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac Kutjevo središte je istoimenog naselja koje je smješteno na sjeveroistočnom rubu požeške doline, podno Papuka i Krndije, uz rječicu Kutjevčanku. Povijest kutjevačkog dvorskog sklopa seže u srednji vijek kada cisterciti (1232. g.) utemeljuju svoj samostan s crkvom, koji s prodorom Turaka tijekom 16. stoljeća teško stradava. Kako je imanje 1700. godine dodijeljeno Družbi Isusovoj, ubrzo započinje njegova obnova i uređenje, a na ruševinama cistercitskog sklopa podižu se isusovačka rezidencija i crkva. Katastarska karta iz 1862. godine prikazuje ovaj sklop kao i cijelo gospodarsko imanje prije no što će prijeći u vlasništvo obitelji Turković. Riječ je, naime, o četverodijelnoj cjelini s pravokutnim dvorištem u sredini, koju čini južno glavno stambeno krilo, dva bočna krila s gospodarskim zgradama i crkva izduljena volumena na sjevernoj strani, glavnim pročeljem orijentirana prema zapadu. Prostor imanja, na kojem se osim stambeno-sakralnog sklopa nalaze četiri gospodarske zidanice, uokviren je putevima i javnim površinama naselja te je vjerojatno bio ograđen zidom. Kutjevačko imanje je od ukinuća isusovačkog reda 1773. godine bilo u vlasništvu i pod upravom Ugarske komore, a 1882. godine od Zemaljske vlade kupuje ga bogata trgovačka obitelj Turković. Ova obitelj razvija i unapređuje gospodarstvo, obnavlja

Trokrilni dvorac s pomoćnim zgradama i crkvom (župna crkva sv. Marije) formira četverodijelnu cjelinu s pravokutnim dvorištem u sredini. Njegova osnovna koncepcija potječe od najstarijeg cistercijskog sloja (samostan s crkvom) na čijim se ostacima u razdoblju od 1721. do 1735. podiže barokni isusovački sklop (rezidencija i crkva s pomoćnim zgradama) koji osamdesetih godina 19. stoljeća doživljava historicističku obnovu.

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA 2025.

uspinje na kat i spušta u podrum. Bočna krila prilagođena su hotelskim funkcijama na suvremen način pri čemu su izgubljena njihova povijesna obilježja. Dvorište s obnovljenom krunom bunara je također prilagođeno suvremenoj ugostiteljskoj namjeni uz novoformirane lijehe niskog zelenila.

Glavno južno pročelje artikulirano je pilastrima velikog reda kojima su formirana vertikalna prozorska polja ujednačena ritma. Prozori su pravokutne forme i sasvim jednostavne prozorske plastike koju čine okviri i nadstrešnice. Plohe poligonalnog središnjeg tornja artikuliraju jednaki pravokutni prozori u dvije etaže, dok je najviša zona podno lukovice ritmizirana okulusima. Recentnom je obnovom rekonstruirana izvorna barokna lukovica koja je u 19. stoljeću bila zamijenjena piramidalnom kapom. Također su rubne zone naglašene povišenjem i orijentacijom krovništva čime su formirana dvoosna zabatna pročelja kao akcenti koji flankiraju cjelinu.

Uređenje interijera u potpunosti je prilagođeno novoj hotelskoj namjeni uz očuvanje povijesne prostorne koncepcije i svodnih konstruktivnih elemenata. Nema očuvanih elemenata povijesne opreme interijera.

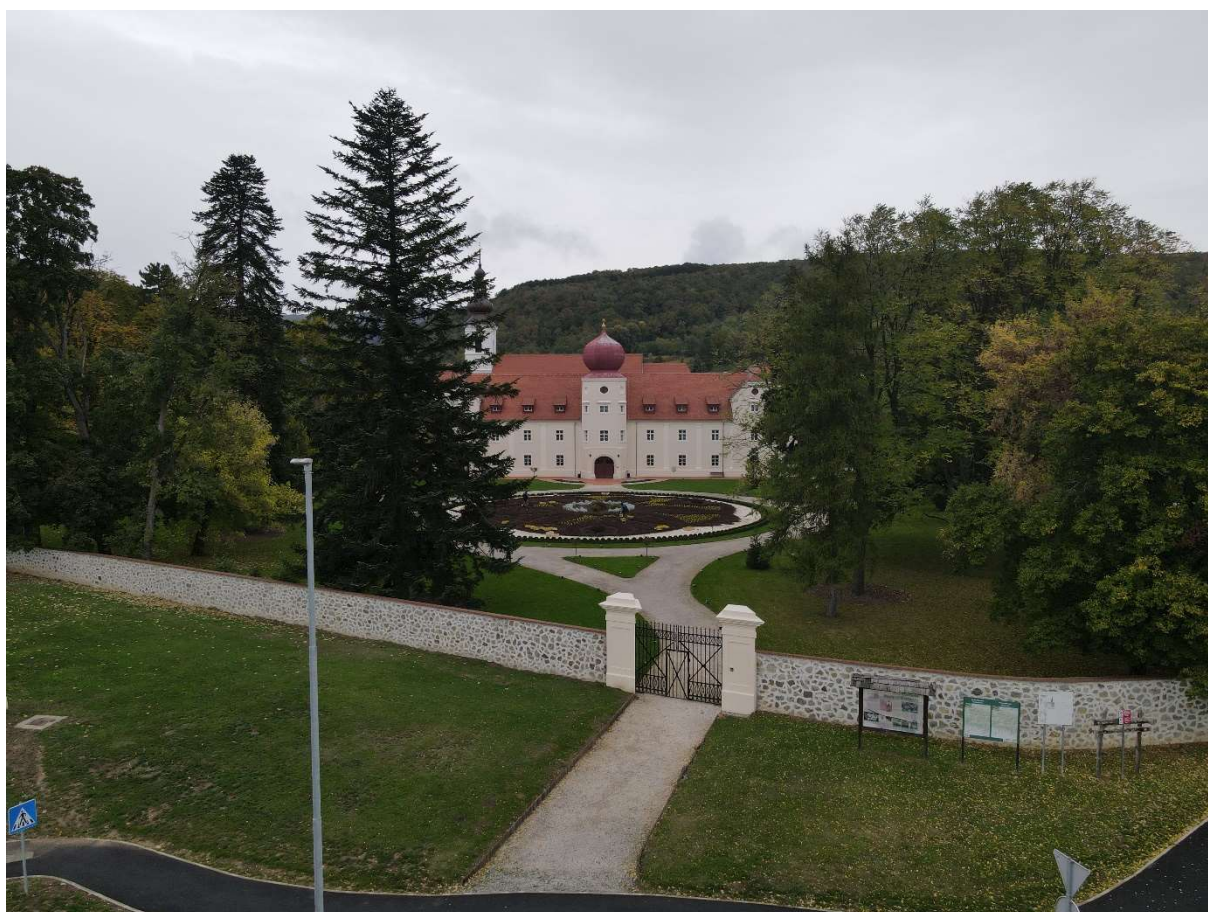
2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Gospodarske zidanice izduljene tlocrtne forme, koje su vidljive na karti iz 1862. godine, danas ne postoje jer je na mjestu gospodarskog prostora potkraj 19. stoljeća uređen perivoj. Manje gospodarske zgrade koje potječu vjerojatno iz početka 20. stoljeća vezane su za stražnji dio današnjeg rezidencijalno-sakralnog sklopa. Naime, uz sjeverno pročelje crkvene lađe i svetišta naslanjaju se zidane prizemnice koje se svojim jednostrešnim krovovima povezuju s volumenom crkve. Manje gospodarske zidanice, u sjeveroistočnom dijelu ovoga sklopa, vidljive su samo s dvorišne strane.

2.3. PERIVOJ

Reprezentativni perivoj koji okružuje dvorac prošaran je vijugavim stazama i kontrastnim odnosima livadnih površina i visokih stabala. Široki travnjak s velikim cvjetnim rondelom pred dvorcem omogućava pogled na dvorac i baza je njegovoj slici, a doživljava se kao proširenje interijera u prirodu. Ovaj perivoj recentno je uređen na tragu romantičarske koncepcije perivoja koji je potkraj 19. stoljeća bio formiran od obitelji Turković. Ograđen je kamenim zidom prema javnom prostoru s glavnim ulazom u osi ceste kojom se prilazi sklopu. Riječ je o povijesnoj cesti koja kroz naselje vodi do dvorca s koje se otvara pogled na njegovo pročelje s karakterističnom lukovicom i crkvenim zvonikom u drugom planu uokvirenim zelenilom perivoja. Ova slika ujedno je identitetsko obilježje Kutjeva, ali i požeške doline čiji se razvoj vezuje za razvoj vlastelinstva obitelji Turković.

3. STANJE

Dvorac je 2015. godine kompletno obnovljen s ciljem prilagodbe hotelsko-ugostiteljskoj namjeni. U potpunosti su uređeni svi interijeri glavnog i bočnih krila uključujući stari vinski podrum. Istovremeno su obnovljena sva pročelja te je izvedena rekonstrukcija barokne kape polygonalnog tornja na glavnom pročelju. Uređen je perivoj sadnjom novih autohtonih vrsta poštujući koncepciju pejzažnog uređenja s kraja 19. stoljeća te je obnovljen ogradni kameni zid koji ga obrubljuje.

4. VALORIZACIJA

Dvorac je svjedočanstvo kontinuiteta života na ovom prostoru od 13. stoljeća do današnjih dana, a njegova slojevitost potvrđuje mijene, prilagodbe i obnove koje su se nizale tijekom stoljeća. Stambena i sakralna funkcija objedinjene u skladnu i slikovitu cjelinu danas predstavljaju njegovo identitetsko obilježje i posebnost. Transformacija baroknog isusovačkog sklopa, podignuta na ruševinama cistercijskog samostana tijekom dvadesetih i početkom tridesetih godina 18. stoljeća, nastupa s posljednjom četvrtinom 19. stoljeća kada u vlasništvo ulazi obitelj Turković. Duh vremena dakako ostavlja traga u oblikovanju vanjštine dvorca pa se u artikulaciji pročelja pojavljuju historicistički elementi, a barokna kapa središnjeg tornja glavnog pročelja zamjenjuje se piramidalnom kapom. Ključne se promjene tada događaju s okolišem koji se iz gospodarskog, funkcionalno organiziranog prostora transformira u reprezentativni, pejzažno uređeni perivoj. Nakon velike štete od požara koji se dogodio potkraj Prvog svjetskog rata, sklop je spašen zahvaljujući Turkovićima, vlasničkoj obitelji koja svojim kontinuiranim radom na razvoju poljoprivrede kutjevačkog imanja ostavljaju neizbrisiv trag u gospodarstvu cijeloga kraja pa i regije.

Osim povijesne i arhitektonske, odnosno povijesno-umjetničke vrijednosti, kutjevački sklop posjeduje visoku ambijentalnu vrijednost koja proizlazi iz skladne povezanosti svih njegovih dijelova u neraskidivu arhitektonsku cjelinu. Uređenjem perivojno koncipiranog parka koji okružuje ovaj slikoviti sklop nastala je prepoznatljiva identitetska vizura Kutjeva koja ujedno prezentira cijelu regiju.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 546/1, k.o. Kutjevo – stupanj zaštite: D2 i D3

Glavno južno krilo obnavljat će se konzervatorskim metodama (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme. Mogući su određeni zahvati u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Bočna krila (istočno i zapadno) obnavljat će se primjenom konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

Crkva, k.č. 545, k.o. Kutjevo - stupanj zaštite: D1

Crkva koja predstavlja integralni dio kompleksa obnavljat će se konzervatorskim metodama (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

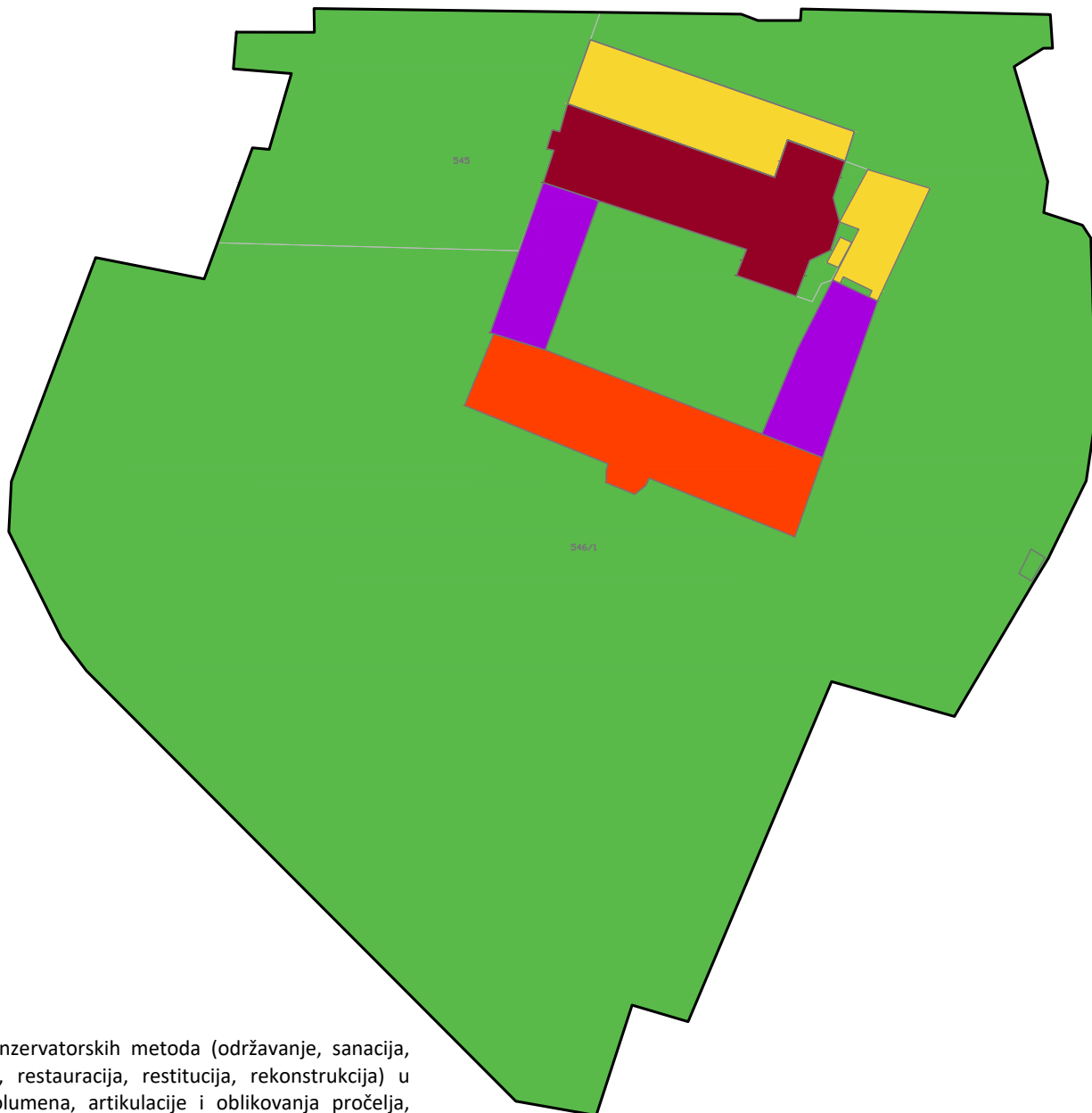
Prigradnje uz crkvu, k.č. 546/1, k.o. Kutjevo – stupanj zaštite: G2

Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor moguće je prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

Perivoj, k.č. 546/1, k.o. Kutjevo – stupanj zaštite: K2

Očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem nove opreme, skulptura i sl.

Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.

CRKVA

D1 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Moguće su minimalne intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Obnavljaju se i prezentiraju elementi očuvane povijesne opreme. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

DVORAC

D2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

D3 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

GOSPODARSKE ZGRADE

G2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

KRAJOLIK

K2 ■ Očuvanje ili rekonstrukcija matrice namjerno organiziranog ili organski razvijenog krajolika s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme, usklađenima s identitetskim obilježjima krajolika i karakterom okoliša. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Šćitaroci Obad, Mladen; Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana, Dvorci i perivoji u Slavoniji - od Zagreba do Iloka, Zagreb, 1998.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Cvitanović, Đurđica; Baričević, Doris; Lentić, Ivo; Uzelac, Zlatko (autorski prilozi znanstvenih suradnika Odjela za povijest umjetnosti: arhitektonska dokumentacija: Davorin Stepinac); Kutjevo - kompleks nekadašnjeg isusovačkog samostana, Zagreb: Institut za povijesne znanosti, Odjel za povijesne znanosti, 1988.

Obitelj Turković kao privredni čimbenik razvoja i modernizacije požeške kotline, Mate Puljić, diplomski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2021.

Glavni projekt - mapa 1, Arhitektonski projekt: Dvorac Kutjevo – rekonstrukcija, glavni projektant: Erna Gavrilović, dipl.ing.arh., ERKON, d.o.o., Požega, ožujak, 2013.

Ministarstvo kulture i medija, Fototeka kulturne baštine